

گپی با محمدرضا ابوالحسنی، کارگردان مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند»

ادای دین به مقاومت مردم فلسطین

مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند» با کارگردانی محمدرضا ابوالحسنی و تهیه‌کنندگی مرتضی شعبانی به سفارش بنیاد سینمایی فارابی توسط گروه تولیدی مشترک ایرانی-فلسطینی در ایام جنگ غزه به صورت اختصاصی تصویربرداری شده و مریلزارعی گویندگی متن آن را بر عهده دارد. در روزگاری که زیستن در غزه، از یک حق طبیعی به یک تکلیف تبدیل شده، مردم غزه یاد می‌گیرند چطور از پس این تکلیف نیز با موفقیت بر بیایند؛ همین جملات کوتاه را می‌توان چکیده داستان مستند یادشده برشمرد. آهنگساز این فیلم، مسعود سخاوت‌دوست و فیلمبرداران آن، خالد رمضان، محمد مصطفی و فایز قریع هستند که با تدوین مهدی فارسی و اصلاح رنگ و نور یحیی محمد علی برای نمایش آماده می‌شود. طراحی نشان و پوستر این فیلم توسط محمد اسفند باری انجام شده است. مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند» از جمله محصولات بنیاد سینمایی فارابی است که در بخش اکران ویژه فجر چهل و سوم، به نمایش در می‌آید. فارابی امسال علاوه بر مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند» با سه فیلم مشارکتی «صیاد»، «زبا صدایم کن» و «اسفند» در جشنواره فجر ۴۳ حضور دارد. خبرنگار صبا با کارگردان این اثر گفت‌وگویی انجام داده که در ادامه می‌خوانید.

مهدیه مالکی

گفت‌وگو

درباره موضوع مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند» توضیح دهید؟

مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند» به موضوع جنگ غزه و شرایط انسانی آن پرداخته و سعی دارد تصویری از وضعیت مردم فلسطین در طول این جنگ به نمایش بگذارد. به طور خاص، این مستند از زاویه اجتماعی و انسانی به بررسی شرایط غزه در ۱۵ ماه پس از شروع جنگ می‌پردازد. هدف اصلی این مستند آشنا کردن مخاطب ایرانی با واقعیت‌های انسانی پشت جنگ و معرفی انسان فلسطینی است که معمولاً در اخبار و گزارش‌های رسانه‌ای بدون توجه به ابعاد انسانی آن مطرح می‌شود. برای مثال، چگونگی زندگی روزمره مردم غزه، فشارهای اجتماعی و انسانی که بر آن‌ها وارد می‌شود، و نوع مواجهه جهانی با این بحران، محورهای اصلی فیلم را تشکیل می‌دهند.

هدف اصلی شما از ساخت این مستند چه بود؟

هدف از تهیه این مستند، در واقع ادای دین به مقاومت مردم فلسطین و پرداختن به جنایات جنگی و ظلم‌هایی است که در غزه به وقوع پیوسته است. گرچه در ایران مردم با رسانه‌ها در ارتباط هستند و در جریان اخبار مربوط به فلسطین قرار دارند، اما ارتباط انسانی و عاطفی به اندازه کافی برقرار نشده است. این احساس باعث شد که تصمیم بگیریم مستندی بسازیم که ابعاد انسانی بحران غزه را برای مردم ایران روشن کند. این مستند می‌خواهد به جهانیان و به ویژه به مخاطبان ایرانی نشان دهد که این مسئله تنها یک موضوع سیاسی نیست بلکه در پشت آن، انسانی زندگی‌اش تحت تأثیر این جنگ قرار گرفته است، در بسیاری از گزارش‌ها، جنبه انسانی این جنگ نادیده گرفته می‌شود و به همین دلیل، این مستند برای ایجاد ارتباط انسانی بیشتر ساخته شده است.

آیا به هدف خود از ساخت این مستند دست یافتید؟

به گمانم این مستند تا حدی به هدف خود که همان آگاه‌سازی و ایجاد ارتباط انسانی با ماجرای غزه است، نزدیک شده است اما حقیقتاً هیچ‌گاه احساس خوشایندی از اظهار نظر صاحبان اثر درباره یک اثر هنری ندارم و در این مورد هم معتقدم باید مستند توسط مخاطبان دیده شود و آنها بگویند که آیا این مستند توانسته به هدف خود در پرداختن به جنبه‌های انسانی جنگ غزه دست یابد یا خیر. به طور کلی، این مستند به مخاطبان این فرصت را می‌دهد که نگاه عمیق‌تری به بحران انسانی در غزه داشته باشند و شاید بتوانند آنچه که در اخبار و گزارش‌های سیاسی به درستی به تصویر کشیده نشده را کامل کنند. مستند «فرشته‌ها نمی‌میرند» نه تنها به دنبال ثبت وقایع جنگ است، بلکه هدف اصلی آن ایجاد ارتباط انسانی و افزایش آگاهی مخاطب از جنبه‌های انسانی بحران غزه است. شرایط سخت جنگی و عدم حضور مستقیم در منطقه، کار تیم تولید را بسیار پیچیده و پرخطر کرده بود، اما آن‌ها توانستند تا حد زیادی به هدف خود نزدیک شوند.

برای ساخت این مستند با چه چالش‌هایی مواجه بودید؟

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های این مستند، نبود امکان حضور مستقیم تیم ایرانی در غزه بود. در شرایط جنگی، به دلیل استفاده اسرائیل از فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی برای هدف‌گیری مراکز انسانی و نظارت بر شبکه‌های اجتماعی، ارتباط مستقیم با غزه عملاً غیرممکن بود. به همین دلیل، تیم سازنده مجبور به استفاده از واسطه‌ها شد. در این میان، یک لبنانی به عنوان مجری طرح برای ارتباط با تیم‌های تصویربرداری در غزه انتخاب شد. این کار به خودی خود فرآیندی پیچیده بود، زیرا تصویربرداری باید با دقت بالایی انجام می‌شد و تصاویری که مورد نیاز بود، باید دقیقاً مطابق با تصاویری که تیم سازنده در ذهن داشتند، می‌بود. ما ابتدا یک تصویر کلی از مستندمان طراحی کردیم و تلاش کردیم این تصویر را به دوستان خود در غزه منتقل کنیم تا بر اساس آن تصاویر مورد نیاز را بگیرند. این فرآیند انتقال تصویر از طریق یک واسطه، خود چالش‌های زیادی را ایجاد کرده بود، به ویژه در شرایط جنگی که دسترسی به اطلاعات و هماهنگی‌ها به شدت دشوار بود.

